

GINRU GINSA LAM HTE JINGHPAW HTUNGHKING

Rev. Pungga Ja (Kachin Oral Traditional Researcher)

English Mung Maden Ni Grai N Du Yang Na Buga Ginra

Wunpawng amyua sha ni hpe gaw kaga amyua sha ni e bum masha ngu shamyng ma ai, shing n rai hkarang masha ni ngu mung tsun ma ai. Bum masha ngu ai gaw tsaw ai bum masawn ni hpe machyu nna nga pra ai ni rai nga ai majaw rai nna hkarang masha ni ngu ai gaw, pa layang, hkanu kaba, nammukdara panglai ni hte tsan gang ai shara kaw nga ai masha ni ngu ai lachyum rai nga ai. Ndai Jinghpaw hkarang buga hpe sinna maga Pakkai shagawng hte sinpraw maga Chang Yin shagawng ndai lahkawng a majaw shi hkrai shi ginra buga masum garan taw nga chyalu rai nga ai.

English mung maden ni shanhte a uphkang lam loi na matu, Chang Yin shagawng a sinpraw de na buga ni hpe ya na Miwa mung maga de shalawm kau ai. Pakkai shagawng hte Chang Yin shagawng yan a lapran na buga hpe Myen mung a bum masha uphkang masa hku san san uphkang lai wa sai. Pakkai shagawng a sinna a maga de, India mung de shalawm kau ai. Moi shawng kaw nna bum tsaw shagawng ni a majaw ginra masum byin nga ai hpe English mung maden a hpang daw rai jang Miwa mung, Myen mung, India mung buga ginra masum byin nga ai hpe mungdan masum hta garan shang mat sai re nga ai.

Shinggyim masha ni a ginru ginsa masa hte maren tsaw ai kaw na nem ai de, shing nrail shara n manu ai kaw nna shara manu ai de nawt hkrat wa na gaw ginru ginsa a shingra tara nan rai sai, shing re ai hta Pakkai shagawng a sinna maga na buga masha ni lamu ga manu ai de sit hkrat wa ai shaloi Jinghpaw amyua ni hta grau law ai hte grau hkik hkam sai India amyua masha ni hte wa hkrum mat sai.

Pakkai shagawng hte Chang Yin shagawng lapran na buga masha ni mung, Jinghpaw amyua ni hta grau law htam ai hte kung hpan galu kaba sai Myen Sam amyua ni hte hkrum gadup mat ai, Chyang Yin shagawng a sinpraw maga na buga masha ni mung, Jinghpaw ni hta grau law htam ai galu kaba sai Miwa amyua ni hte hkrum mat sai. Dai majaw gara ginru ginsa hpung ni mung bum ga e nga nga yang, lamu ga n manu ai majaw galu kaba lam n nga, lamu ga manu nna galu kaba mai ai shara de htawt yang mung, amyua kaba ni e mayu hkrum rai nna, gam n kaja ai amyua tai taw nga ai.

Ndai hku tsun ai shaloi Miwa, Kala, Myen, Sam ni hpe mara shagun ai n rai nga. Dai hku byin na matu shingra nan tai ai hpe she tsun ai. Dai rai yang anhte a matu lam n nga sani? Anhte a matu lawt lam gaw anhte yawng tinang a htunghking ningli ni hpe tsawra hkungga, hkan sa na sha ahkyak ai. Dai shaloi marai 2 sha nga tim htunghking gaw n mat na re, masha latsa myi nga tim htunghking shamat jang mat sai re.

SASANA HTE JINGHPAW HTUNGHKING

Dai hta e ..

Htunghking hte nawku htung gaw garan n mai ai lam yan rai nga ai. Nawku lam gaw masha a htunghking hta lawm ai zawn nawku makam masham kaw na hkunghking ni byin wa ai lam mung rai nga ai. Dai majaw Jinghpaw ni nawku ai gaw, nat jaw nawku htung re ai rai nna htunghking mung natjaw htunghking rai nga mali ai. Lai wa sai shaning latsa ning daram kaw nna madang n dep sai hte tsam mat sai nawku htung rai nga ai, Jinghpaw ni a nat jaw nawku htung hpe Jinghpaw ni kabai kau ra mat sai, nat jaw nawku htung hpe kabai ai nga yang, htunghking ni mung kabai kau na zawn tai wa sai.

Amyu langai myi ai hpe htunghking hte masat ai re majaw htunghking mat jang amyum mat wa na ang wa ai. Hkristan sasana gaw Wunpawng amyum sha ni hpe asak nhtoi jaw ai zawn Wunpawng amyum hpe shamat kau ya ai lam galaw hkrup sai ngu ai ya n dai lamang madat ai hte (ndai laika hti ai hte) bai dum ai ni mung nga na rai nga ai.

Manau

Jinghpaw ni grai mying gumhkawng ai htunghking langai rai nga ai,

Manau dum manawt dingsawt ai lam gaw Ji Uma nat chyauhpa ngu ai nat ni a uma du wa hpe jaw jau ai shaloi manawt ai rai nna, madai nat hpe n jaw ai shani kaw nna, manau manawt ai lam mung nga mat sai, n nga mat ai sha n ga n mai nau ai baw hku sharin kau sai rai nga. Dai majaw nawku htung galai ai hte tinang a htunghking manawt hpe ngarai di de kanawn sa mat ai lagaw shamawt hpan hku she hkrit mat sai.

1977 ning shaning (100) ning na ai hpang she sasana kaw nna bai woi dum yu yang gaw, shaning (100) ning rai sai majaw masha prat 2 rai mat sai rai nna n chye manawt mat sai, manawt ai a namchym mung n chye hkam sha mat sai, manau ai aten mung Jubilee kaw sha manau ai majaw nlaw htum 25 ning hta kalang ngu ai gaw n law nga ai.

Kadai rai tim lu sha jarik ja gumhpraw lu jang jinghku jingyu jinghkum nna akyu pyi hpawng galaw nna manau dum mai ai lam n sharin kau sai, n sharin ya ai hta n ga manau htunghking hpe sasana de mahtang la kau ya ai, shingrai tinang shadip jahpang a shinggan de manau shadung hpe hpai ayai hkawm ai, masha ni shingkawt shinghkra, kabye kau, gawt kadawng kau ya wa ai shaloi, Sasana rai majing n re ai majaw makawp maga la ai lam n galaw lu mat ai Wunpawng Amyum a sari hpe jahten ya ai lam sha tai wa ai.

Kabung

Bai jinghpaw ni a kaga htunghking langai mi rai nga ai Kabung gaw Mungkan ga hte dai hta lawm ai arung arai hkrung mahkrung ni gaw pra nna lai mat wa ai ngu ai lachyum hpe tsun dan nga ai manawt myu myi re.

a. Kabung hta shalan shabran ai lachyum rawng ai.

b. Dai si ai wa gaw nga ngut nga htum mat sai lachyum shapraw ai re.

c. Shinggyim masha ni a hkum hkrang shamu shamawt hkam ja na lam lawm ai.

d. Shinggyim masha a galaw lu galaw sha ai hpe shala dan ai lam lawm ai.

Dai manawt hpe mung kabai kau sai, kabai kau ai sha n ga n mai dum ai baw hku chye na shangun kau sai, masha si ai shaloi dum ai baw htunghking manawt hpe sha jahkring ai majaw si nta kaw hpai gasup ai hpe mung ,hpai taw ai nta kaw mare uphkang lam kaw nna mung mang sin ra ai majaw ahkang jaw da ai, bai nkau myi hpang shani na simai di sha na matu sat da ai nga shan lagu ju sha nna tsa sing nga ma ai.

Ramma nkau myi wan shingnang n du ai shara kaw num, sha la sha mali hkrum, lahkawng run rai jahta dung rai nga ma ai, si nta sa na matu kanu kawa kaw na ahkang lu nga ma ai, nkau myi masha amyuni a mahkawn hpaw nna masha amyuni a manawt dingsawt lam ni hpe salu salat she grit manawt nga ma ai.

Lahta de na tsun lai wa sai shara ni gaw Wunpawng sha ni a jawng gawk ni hkrai rai wa sai. Dai shara kaw Wunpawng sha ni a madum bau gindawng nna du sa ai shawa yawng, shara myi kaw sha jawm manawt pyaw chyai, nhtoi jahtoi yang gade sha mai na kun ? myit yu mai nga ai.

Ningchyun, Majan

Ningchyun, majan, oh goi ni gaw law malawng sumrai shagawn ni rai nga ai, ram prat a shingra nan rai nga ai, dai hpe ningchyun chyun ai wa hpe poi daw jahkring ai kaw du hkra galaw lai wa sai, rai tim pat da n lu ai shingra a majaw, maigan ningchyun kaw Jinghpaw ga bang nna bai chyun wa sai, ningchyun gaw chye, chyun gaw n mai re ai majaw Wunpawng nsen ngu manaw hpe loi gram nna bai chyun bang wa sai.

Raitim chyun chye ai ni lai mat wa nna ningchyun n chye ai ni a prat de du wa ai shaloi Wunpawng nsen ni mung bai mat wa na masa re wa nga ai nga nna, Jinghpaw Labau hte Htunghking laika ka sara ,Rev.Pungga Ja Li ka madi madun tawn da ai .

Tsawra ai Nu wa hpu nau ni ,Du wa na Htunghking lamang ni hta mung, anhte chye da gring ai htunghking labau lam ni hpe matut shapoi mat wa na re ,bai nna, n dai ya radio hku nna shapoi mat wa ai lamang ni hpe bai kahtap madat mayu ai shing nrai laika ku hti mayu ai rai yang, anhte RVA Jinghpaw Nsen Shapoi Dap a Internet laika man, website hta PDF laika hku nna mung, n dai radio hku shapoi ai n-sen audio file hpe mung lu la mai ai lam htet shana dat lu nngai. Du wa na htunghking lamang ni hta bai hkrum ga ngu tsun let ngu, lamang hpe n dai kaw jahkring da sai rai.

Rev. Pungga Ja